

УДК 81'255.2:621.74

Костенко Г. М.

канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ У СВІТЛІ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Попри все різноманіття визначень терміну «дискурс» в сучасних лінгвістичних дослідженнях важливим є той факт, що більшість вчених акцентують увагу на ситуації спілкування як на необхідний умові появи вербального та невербального тексту. Дискурс може розглядатися як концепт. Тоді будь-яка одиниця мовлення чи мови може слугувати основою для утворення в колективній свідомості лінгвокультурного концепту. Це стосується і дискурсу. Дискурс являється об'єктом, а концепт – інструментом аналізу. Як бачимо, динаміка розвитку і уточнення уявлень про природу дискурсу співпадає з загальними векторами розвитку лінгвістичної думки в другій половині ХХ ст. на межі епох: від антологічного і структуралістського підходу до природи мовних об'єктів та феноменів до антропоцентричних когнітивно-комунікативних принципів аналізу взаємодії мовної дійсності і людської свідомості.

З існуючих визначень дискурсу можна зробити три умовних висновка, про перших два з яких говорив ще З. Харіс, коли ввів цей термін в обіг: 1) *дискурс* – це надфразова єдність; 2) *дискурс* – це не тільки текст, а й комунікативна ситуація; 3) *дискурс* – це динамічний процес взаємодії між комунікантами. На основі цих умовних висновків можна зробити висновок, що *дискурс* – це результат процесу людського спілкування, який є властивим певній ситуації в певному середовищі, включає в себе всю повноту матеріальних (здійснені інтеракції, матеріалізовані в мовленні) і нематеріальних (комунікативна ситуація) складників цього процесу і має дистинктивні лінгвальні ознаки, які можуть бути сформовані ситуацією, середовищем чи шляхом передачі інформації в цьому середовищі. Тобто, дискурс є результатом комунікації в певній ситуації разом із усіма конституентами. Через специфіку каналу передачі повідомлень в Інтернеті класична інформаційна модель комунікації *адресант – кодування – передача – повідомлення – декодування – адресат* зазнає в Інтернеті деяких змін. З розповсюдженням Інтернету з'явилась так звана Інтернет-комунікація. Як

зазначає український вчений С. Чемеркін, який здебільшого займається питанням розвитку мови Інтернет-комунікації: «Інтернет комунікація вирізняється з-поміж інших різновидів спілкування тим, що тут активно використовуються технічні можливості для відтворення усної розмови» [2, с. 25]. На даний момент вже можна говорити про виникнення поряд з усною та письмовою особливою третьою формою – електронною мережною мовою.

Структура Інтернет-дискурсу зумовлена його жанровою специфікою та характеризується гетерогенністю, відсутністю видимої соціальної, гендерної та вікової градації, а також електронно-опосередкованим каналом комунікації. Властивостями, які відрізняють комп'ютерно-опосередковану комунікацію від природної людської мови, є: одночасний зворотній зв'язок (вирішальне значення для успішної розмови), відсутність несеgmentованої фонології (тон, голос), здатність вести декілька процесів одночасно, динамічний вимір, гіпертекстуальність, різноманітність і неоднозначність термінології (професіоналізми, аргі, жаргон, сленг, соціолект).

В останні роки з'явилося багато публікацій, які присвячені вивченню особливостей функціонування мережної мови, протіканню мовних процесів в Інтернеті. В англійськомовному середовищі для визначення електронної мови використовують різні терміни: e-language, netlingvo, e-talk, netspeak. На пострадянському науковому просторі частіше вживається термін «мова Інтернету». Як наголошує більшість вчених, мова Інтернет-комунікації поповнюється новими лексемами за рахунок запозичень (зокрема з англійської мови – драйвовий, меседж), професіоналізмів (з мови комп'ютерників – запатчити, онлайн) та слів інших груп лексики. Запозичення англійської мови транслітеруються українською абеткою. Частина лексем зафіксована словниками (файл, ноутбук).

За точкою зору дослідників Ю. Я. Зацного та А. В. Янкова, до морфологічних особливостей мови Інтернет-комунікації належить, зокрема, активне використання імперативу [1, с. 11]. Синтаксичні конструкції найбільше зазнають змін у розмовній мові, що відповідає тенденції до спрощення синтаксичних конструкцій, текстової економії при спілкуванні в Інтернеті. Тут є більш характерними короткі розмовні репліки, скорочення тощо. Для вищезазначеної Інтернет мови характерне обмежене використання невербальних засобів, тому для позначення почуттів мовці користуються особливими знаковими системами, серед яких існують спеціальні піктограми – смайлики, а також пунктуаційні знаки, великі літери для позначення модуляцій голосу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зацний, Ю. А. Словник неологізмів. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття [Текст]: англо-український / Ю. А. Зацний, А. В. Янков. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 360 с.

2. Чемеркін, С. Г. Українська мова в Інтернеті : позамовні та внутрішньо-структурні процеси [Текст] / С. Г. Чемеркин. – К. : ППВФ, 2009. – 240 с.